

Innst. 271 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 13 (2016–2017)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2016

Til Stortinget

Sammendrag

Dokument 13 (2016–2017) inneholder årsrapportene for Stortingets delegasjoner til følgende interparlamentariske komiteer og organisasjoner:

- Asia-Europa parlamentarisk partnerskap (ASEP)
- EFTA- og EØS-parlamentarikerkomiteene
- Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE)
- Den interparlamentariske union (IPU)
- NATOs parlamentarikerforsamling (NATO PA)
- OSSEs parlamentarikerforsamling (OSSE PA)

Årsrapportene gir et bilde av de forskjellige parlamentarikerforaenes karakteristika og arbeidsmåter. Organisasjonene har forskjellig tematisk fokus og ulik tilknytning til de multilaterale foraene de er del av. Noen av forsamlingene vedtar resolusjoner gjennom hele året, mens andre gjør sine vedtak på en årlig sesjon. Noen har tett kontakt med regjeringssidens del av organisasjonen, mens andre har mer indirekte tilknytning. Selv om parlamentarikerforsamlingene er ulike i karakter, har de også mange fellestrekk.

Menneskerettigheter og demokratiutvikling står sentralt i flere av parlamentarikerforsamlingene. I PACE er dette den overordnede tematikken, mens det også i arbeidet i OSSE PA og IPU er temaer i kjernen av organisasjonenes virke. I 2016 var kvinners deltakelse i samfunnslivet aktuelt både i PACE, OSSE PA

og IPU. Men også i ASEP, hvor menneskerettighetsfeltet ikke er like fremtredende, var dette et tema. Sikkerhetspolitikk er en fellesnevner for NATO PA, OSSE PA og ASEP, og handelspolitikk er fellesnevner for EØS-EFTA og ASEP.

Årsrapportene gir et bilde av den tematiske bredden i Stortingets internasjonale virksomhet, men viser også at det var noen sentrale temaer som preget arbeidet i de fleste av de internasjonale parlamentarikerforaene i året som gikk. Av disse kan migrasjons- og flyktningkrisen, krigen i Syria, terrorisme, konflikten mellom Russland og Ukraina og utviklingen i Tyrkia nevnes. For en nærmere omtale av disse temaene vises det til innledningen til Dokument 13.

Stortingets delegasjon til det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP)

Stortinget opprettet 18. juni 2015 en fast delegasjon for det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP). ASEP er et parlamentarisk forum knyttet til dialogen som er etablert mellom Europa og Asia på regjeringsnivå om politiske, økonomiske og kulturelle spørsmål (ASEM).

Den nyopprettede ASEP-delegasjonen innledet 2016 med et kompetansebyggende seminar i januar, hvor både forskere og representanter fra næringslivet bidro. I april deltok delegasjonen på ASEP-møtet i Ulan Bator i Mongolia. Over 30 land og 150 deltakere møttes for å diskutere økt regional samhandling. Det neste møtet i ASEP vil finne sted i Europa i løpet av første halvdel av 2018.

Stortingets delegasjon til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen

Delegasjonen benyttet i 2016 aktivt de ulike møteplassene og mulighetene for kontakt med europa-

parlamentarikere med hensyn til aktuelle EU- og EØS-saker.

Et gjennomgående tema for EFTA/EØS-komiteene i 2016 var, som året før, utviklingen i internasjonal handelspolitikk og dens betydning for EFTA og EØS. Forhandlingene mellom EU og USA (TTIP), signering av avtalen mellom USA og 11 partnere i Stillehavet (TPP), en mer geopolitisk tilnærming til handelspolitikken og EUs svar på dette i sin handelsstrategi fortsatte å stå sentralt. Et annet sentralt tema i 2016 var folkeavstemningen i Storbritannia i juni om å forlate EU (brexit).

Et tredjelandbesøk til Filippinene og Vietnam i oktober var i tillegg med på å prege det handelspolitiske programmet til EFTA/EØS-komiteene, med vekt på den regionale utviklingen i Sørøst-Asia og EFTAs avtale og pågående prosesser med disse to ASEAN-landene.

For første gang vil delegasjonen besøke et viktig mottakerland for EØS-midlene – Romania – for å se nærmere på hvordan disse prosjektene fungerer på bakken.

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling (PACE)

Den pågående migrasjonskrisen og utviklingen i Tyrkia, både før og etter forsøket på statskupp i juli, satte et sterkt preg på arbeidet i 2016. Andre sentrale saker i løpet av året var terrorisme, avsløringene gjennom Panama Papers og konflikten mellom Russland og Ukraina. En rekke statsledere og ministre gjestet forsamlingen, blant annet presidentene i Frankrike, Østerrike, Bulgaria og EU-kommisjonen, statsministrene i Hellas, Tyrkias og Georgia, samt flere utenriksministre.

Flere valgobservasjoner og rapportreiser ble gjennomført, samt en studiereise til Brussel og Wien for å styrke kompetansen på migrasjonsfeltet. Delegasjonen har tatt initiativ til nordisk-baltiske møter under alle delsesjonene.

Stortingets delegasjon til Den interparlamentariske union (IPU)

Det finner sted to årlige sesjoner, én om våren og én om høsten. Hovedtema på våresesjonen var fornyelse av demokratiet, og som såkalt hastetema diskuterte forsamlingen situasjonen for de 230 millioner papirløse barna i verden. Det ble vedtatt en resolusjon hvor alle lands myndigheter ble oppfordret til å legge bedre til rette for registrering av fødsler. Hovedtema på høstesesjonen var parlaments rolle i å forhindre at menneskerettighetsbrudd gir opphav til konflikter og krig. Krigen og den prekære humanitære situasjonen i Syria og særlig i Aleppo var tema for hastedebatten. Syrias delegasjon ønsket en annen vinkling og protesterte kraftig. Det ble vedtatt en re-

solusjon, men Syria reservert seg mot teksten i sin helhet.

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA)

For sesjonene i 2016 sto oppfølgingen av deklarasjonen fra toppmøtet i Wales, inkludert toprosentmålet og de tiltak som ble annonsert på toppmøtene i Wales og Warszawa, politiske og militære tiltak i etterkant av Russlands folkerettsstridige annekasjon av Krim og inn gripen i Øst-Ukraina, samt NATOs oppfølging av konfliktene i Midtøsten sentralt på agendaen. Forsamlingen drøftet også håndtering av nye trusler som hybrid krigføring, cyberforsvar, maritim sikkerhet, spredning av masseødeleggelsesvåpen og klimaendringer. Under hovedsesjonen i Istanbul i november ble utviklingen i Tyrkia et fremtredende tema. Bredden i forsamlingens syn på NATOs rolle, byrdedeling internt i alliansen og politisk vilje har hatt forgreninger inn i de fleste fagdebatter gjennom året.

Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling har lagt særlig vekt på nordområdene og maritim sikkerhet under komité- og plenumsmøter.

Stortingets delegasjon til Organisasjon for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling

Den norske delegasjonens medlemmer har deltatt svært aktivt på valgobservasjoner i 2016, i Russland, Moldova og USA, og vil fortsette dette arbeidet i 2017.

Migrasjonsproblematikk og flyktningkrisen, samt krisen i Ukraina med Russlands folkerettsstridige annekasjon av Krim, dominerte arbeidet både i komiteene og plenum i 2016. Under hovedsesjonen i Tbilisi i Georgia, ble forsamlingens 25-årsjubileum markert, der OSSE PAs unike rolle som tillitsbygger og som et forum for åpen og direkte dialog ble understreket. Ola Elvestuen er OSSE PAs spesialrepresentant for arktiske spørsmål. Han orienterte på hovedsesjonen om klimaendringer og utfordringer i Arktis.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Svein Roald Hansen, lederen Anniken Huitfeldt, Marit Nybakk, Kåre Simensen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Elin Rødem Agdestein, Elisabeth Vik Aspaker, Sylvi Graham, Øyvind Halleraker og Trond Helleland, fra Fremskrittspartiet, Harald T. Nesvik, Jørund

Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Kristelig Folkeparti, Knut Arild Hareide, fra Senterpartiet, Liv Signe Navarsete, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, viser til at Dokument 13 (2016–2017) omhandler årsrapporter fra Stortingets delegasjoner til EFTA-parlamentarikerkomiteene og Den felles EØS-parlamentarikerkomiteen, Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE), Den interparlamentariske union (IPU), NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA) og Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europas (OSSEs) parlamentariske forsamling (OSSE PA). I tillegg gis det i år for første gang også en årsrapport fra Asia-Europa parlamentarisk partnerskap (ASEP).

Komiteen anser det som viktig at Stortinget har et bredt engasjement i internasjonale spørsmål, og ser deltakelse i de parlamentariske forsamlingene som en verdifull mulighet både til å fremme viktige verdier, forsvare norske interesser og til å innhente mer kunnskap om ulike temaer i andre land.

Komiteen vil understreke betydningen av at Stortinget i 2015 opprettet en fast delegasjon til ASEP. Det gir en god plattform for parlamentarisk kontakt med asiatiske land. Det er spesielt viktig med tanke på deres økende økonomiske tyngde i verdensøkonomien og deres økte politiske innflytelse i globale fora. Etter komiteens syn er de asiatiske land av økende betydning både handelspolitisk og utenrikspolitisk for Norge, og kontakten gjennom ASEP vil derfor være et nyttig bidrag til utveksling av kunnskap og synspunkter samt til gjensidig forståelse.

Komiteen har merket seg at også årsrapportene for 2016 viser at debattene i de interparlamentariske foraene i betydelig grad har vært preget av temaer som har stått høyt på den utenrikspolitiske dagsorden i det siste, slik som migrasjon og flyktningkrisen, terrorisme, forholdet Ukraina–Russland, situasjonen i Tyrkia og handelspolitikk og klima. Dessuten har menneskerettigheter og demokratiutvikling vært et sentralt tema i flere fora.

Komiteen vil framheve at i Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE) er menneskerettig-

heter og demokratiutvikling den overordnede tematikken, mens dette også i OSSE PA og IPU er temaer i kjernen av organisasjonenes virke. Kvinners deltakelse i samfunnslivet er etter komiteens syn et viktig aspekt, og dette temaet var følgelig oppe både i PACE, OSSE PA, IPU og i ASEP.

Den interparlamentariske union (IPU) er blant de fora som har hatt søkelys på terrorisme og migrasjon. Komiteen finner det som positivt at IPU – som en mer global institusjon – bidrar til å løfte fram humanitære kriser som ikke står så høyt på den europeiske dagsordenen. Den bredere sammensetningen av IPU bidrar etter komiteens syn også til at temaene ikke bare belyses fra en europeisk synsvinkel eller ut fra hvordan rike industrilands interesser berøres.

Komiteen har merket seg at sikkerhetspolitikk er en fellesnevner både for NATO PA, OSSE PA og ASEP, mens handelspolitikk er en fellesnevner for parlamentarikerforsamlingene knyttet både til EØS-EFTA og ASEP. I lys av brexit-forhandlingene og den nye amerikanske administrasjonens politikk forventer komiteen at disse temaene også vil stå sentralt i tiden framover.

Komiteen vil videre understreke betydningen av at norske parlamentarikere, både i OSSE- og i Europarådssammenheng, kan bidra til valgobservasjon i land med ulike demokratiutfordringer.

Komiteen viser for øvrig til den nærmere omtale av den enkelte delegasjons arbeid i deres respektive årsrapporter.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til rapporten og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 13 (2016–2017) – Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2016 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 3. mai 2017

Anniken Huitfeldt

leder

Knut Arild Hareide

ordfører

